

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo pirmininkai 10 metų laikotarpyje: Vytautas Abraitis, Emilija Čekienė ir Antanas Senikas. Šiuo metu LNF pirmininke yra E. Čekienė. L. Tamošaičio nuotrauka

Lietuvos Nepriklausomybės Fondas atšventė dešimtmetį

Dau pristeigta organizacijų išvijoje ir visos jos daugiau ar mažiau pasitarinau bendram lietuviškam reikalui, daug iš jų turi ir tuos pačius siekius bei užsimojimus, tik skirtingais būdais stengiasi juos įgyvendinti. Tačiau nė viena iš jų organizacijų ar institucijų nepajėgia atlikti realios darbų nei gražiais žodžiais, skambiais šūkais ar kilniais užsimojimais be lėšų, be mūsų visuomenės materialinės paramos. Džiugu, kad didžioji išeivijos dalis gyvai tebesidomi lietuviška veikla. Matydama, kuriam tikslui lėšos skiriamos, pagal savo išteklis gausiai aukoja.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDAS yra vienas iš tų nuolatinių aukų rinkėjų. LNF įsteigtas 1955 m., kovo 7 d. ir New Yorke Aukščiausiojo Teismo 2-me distrikte įregistruotas, sėkmingai veikdamas, baigė dešimtuosius metus. Jo paskirtis yra sudaryti materialines sąlygas lietuvių politiniams, kultūriniais ir organizaciniais darbams, kurie artina Lietuvos laisvės atgavimą, kurie garsina Lietuvos vardą svetimųjų tarpe, kurie kelia lietuvių tautos kultūrinę vertybę.

LNF per visą dešimtmetį daugiausia rėmė Lietuvos Nepriklausomybės Taikos atliekamus darbus, ypač didelę lėšų dalį skyrė Lietuvos padėties tyrimui. Bet LNF lygiagrečiai yra suteikęs materialinį pagrindą daugeliui Lietuvos laisvės bylos kėlimui kitių atliekamų naudingų darbų, ne kartą parėmęs sportuojančių jaunimą vykstant varžyboms tarptautinėje arenoje, mūsų skautų jaunimą tarptautinėms stovykloms, žurnalą „Lituanus“, neolituojančių jaunimą ir daug kitų organizacijų ir pavienių asmenų, siekiančių aukščiau minėtų tikslų.

Daug paremta Lietuva reprezentuojančių darbų Europoje: Baltijo tautų leistas Europoje anglų kalba politinėms, ekonominėms ir kultūrinėms problemoms propaguoti žurnalas East and West. Buvo remiamas mūsų atstovų dalyvavimas Baltų draugijoje, besireiškiančioje kultūrinio vertybių populiarinime. Europoj išleista čekų garsaus kompozitoriaus V. Nelybel „Daina Suite“ orkestrinė partitūra, kuratskūros dalyvė išimtinai naudojasi lietuviškų liaudies dainų tematika. Veiklas skirtas didesniam orkestrui. Grojimas trunka 20 min. Veikalo žanga parašyta lietuviškai, muzikškai ir angliškai. Lietuvių muzikų veiklą patipina Europos radiofonams. Tai reikėtų atlikti ir JAV-se.

Kurį laiką spausdintas anglų kalba biuletenis ir siuntinėtis amerikiečių spaudai ir įtakingiems asmenims, LNF yra apmokėjęs už straipsnius žurnale

tams svetimų kalbų spaudoje. Ne kartą yra parėmęs antibolševikinio fronto org-ja.

LNF yra labai didelį įnašą įnešęs informacijos srityje. Visų tų darbų negalima čia išvardinti, tam reikėtų visą dešimtmetį apimančios studijos. Prisiminkim tik vieną iš paskutinių ir stambiųjų Fondo išlaidų, tai Laisvės Kovo Dainų knygos išleidimą.

Šiuo leidiniu LNF darbai at-

yra LNF lėšų telkimo pagrindas. Bendras LNF lėšų telkimas vyksta per tuos komitetus, Fondo valdybos kontaktuos asmenis ir ALTS-gos skyrius.

Kalbant apie aukščiau minėto veikalo išleidimą, kuriuo rūpinasi Lietuvos Nepriklausomybės Tarka, o Fondas nutarė finansuoti, jau keletą metų savo lėšų telkimo pagrindant užsimojimą statydamas, sausio 12 dienos LNF

Dr. B. Nemickas, J. Valiukėnas, dr. V. Paprockas ir J. Kiaušė kalbasi LNF metiniame susirinkime. L. Tamošaičio nuotrauka

žymėjo mūsų tautos sūnų herojines kovas, įamžino drąsą lietuvių rezistenciją sovietiniam pavergėjui. Tai gyvas paminklas žuvusiems partizanams, kalbant ne vienos kurios sodybos kieme, bet lietuvių dvasiai visuose pasaulio užkampiuose. Jis buvo gerai įvertintas beveik visos lietuvių spaudos, išskyrus Vienybę ir komunistinę spaudą.

LNF Valdyba, nesustodama ilgai prie dešimtmečio laikotarpio paremtų laimėjimų, žvelgia ateitin, siekdama įgyvendinti naujus užsimojimus, iš kurių pirmas buvo numatoma išleisti anglų kalba informacinį mokslinį veikalą apie Lietuvą, kuris dokumentuotai atrems mūsų tautos priešų melagingą propagandą apie tėvynę, kuris bus naudingas ir reikalingas ne vien svetimųjų valstybių politikams bei mokslininkams, studentams, bet ir mūsų pačių jaunajai kartai. Tokia informacija pasieks ir pavels laisvą tautų intelektualus, kurie patys be mūsų pastangų, pagal savo šitiktinius informuoją savo tautos viešąją nuomonę.

Šiandien, kada komunizmas plečiasi laisvajam pasaulyje ne tiek ginklo, kiek idėjinės kovos dėka ir mūsų didžiausias ginklas tegali būti teisinga informacija, ne agituojanči, bet laisvam pasauliui tiesą atverianti apie mūsų tėvynę. Tokio leidinio išleidimui pritarė ir LNF Komitetai bei Atstovybės, kurių yra 25 įvairiose didžioje lietuvių kolonijose ir jie

posėdyje, dalyvaujant LNT pirm. dr. B. Nemickui, aptarėto numatomo paremti darbo eigą ir nutarė į sekantį LNF posėdį sausio 31 d. šio klausimo platesniam išdiskutavimui kviešti ir šiuos lietuvių visuomenės gerai žinomus asmenis, kurie bepertraukos aktyviai dalyvauja visuomeniniame, politiniame veikime ir intensyviai stebi politinio, visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo apraiškas, kurių nuomonė yra paremta gilia patirtimi ir beveik visi iš jų

KOMUNISTINIO BLOKO SKILIMAS

JEI AMERIKIEČIŲ PRIESPUOLIS VIETNAME NEBŪS PAVĖLAVĖS, JIS GALĖS PARODYTI KOKIO MASTO IŠ TIKRO PASIEKĖ 'NUOMONIŲ SKIRTUMAS' TARP MASKVOS IR PEKINO. — KOMUNISTINIAME SĄJUDYJE NUO PAT PRADŽIOS BUVO DVI FRAKCIJOS: TAIKINGŲJŲ IR KARINGŲJŲ, KURIOS SKYRĖSI TAKTIKA, BET NE TIKSLAIS. — TAUTINIO MOMENTO IŠKĖLIMAS KOMUNISTŲ GINČE.

Vytautas Meškauskas

Vienas iš įdomiausių karo Vietname šalutinių rezultatų galėtų būti platesnis patyrimas, kaip giliai iš tikro yra suskilęs tarp tautinis komunistų sąjūdis. Apie tą skilimą jau seniai ir daug kalbama, tačiau ten, kur reikia išstumti amerikiečius ar europiečius, kaip Kuboje, Alžire, Venesueloje, Kongo, Jemene, Angoloje ir Kipre, Maskvos ir Pekino emisarai labai gražiai sutarė. Jei karas Vietname iš tikro išsispildė ir reikalaus didesnės sovietų ar kiniečių pagalbos -- kol kas karo veiksmai vystėsi komunistų naudai ir didesnė pagalba iš Pekino ar Maskvos nebuvo reikalinga -- tik tada galės paaiškėti, kaip toli yra pažengęs tas skilimas.

Žinia, komunistinis blokas nėra toks vieningas, koks buvo 1930 - 1956 metų laikotarpyje, kada jį faktinai tvarkė Maskva. Atsiminkime, kad ir tada buvo nesutikimų. Taip Jugoslavija atsiskyrė nuo Maskvos ir santykiai tarp Sovietų sostinės ir Belgrado buvo daug blogesni negu dabar tarp Maskvos ir Pekino. Reikia pastebėti, kad ir dabar Sovietų Sąjunga yra didžiausias Raudonosios Kinijos prekybos partneris. Ir dabar Maskvoje, kaip parodė neseniai neramumai, yra didelis kiniečių studentų skaičius.

James Burnham rašydamas ta tema National Review skiltyse pastebi, kad nuo pat Komunistų Manifesto laikų komunistiniame sąjūdyje ėjo kova dėl priemonių komunizmo tikslams atsiekti pasislinkimo. Visados kompartijose buvo legalių priemonių (reformistai) ir nelegalių (adventuristai) metodų šalininkų. Leninas teigė, kad kompartija pagal reiką turi naudotis abiem metodais. Toldu būdu ginčė, kokiomis priemonėmis siekti komunizmo išplėtimo -- taikinga koegzistencija "a la russe" ar grubia prievarta "a la chinoise" tėra tik seno ginčo pa-

kartojimas, kuris eventualiai gali išsivystyti į tikrą sintetinę revoliucijos strategiją.

Jei amerikiečių priemonės Vietname pasirodys jau esančios pavėluotos, skilimas galės greičiau užgyti negu padidėti. Priešingu atveju skilimas gali iš tikro pasiekti tokio laipsnio, kada komunistams jau bus sunku susikalbėti savo tarpe. Šiuo metu remiantis faktais, bet ne prielaidomis, galima pasakyti tik tiek, kad abiejų metodų -- taikingo ir karingo -- komunistai sudaro dvi partijas vienoje sistemoje. Čia net galima išvesti paralelę su Amerikos respublikonais ir demokratais. Abi partijos aštriai kovoja dėl valdžios, tačiau po rinkimų randama bendra kalba. Ir Raudonosios Kinijos premjeras Ču En Lai neseniai pareiškė vienam prancūzų korespondentui, kad jei karas Vietname pakryptų blogesnėn pusėn, "kiniečių ir rusų liaudis bus visai vieningos".

Tačiau kol tam dar nėra reikalo, skilimas ėjo toliau. Per Rumunijos kompartijos vado Gheorghiu - Dej laidotuves Sovietų Sąjungos prezidentas Anastazas Mikojanas visai nekalbėjo su tuo pačiu Ču. Kas nebuvo visai stebėtina, nes kaip tik laidotuvių išvakarėse kiniečiai paskelbė naujų 7.000 žodžių Sovietų kompartijos puolimą, kur sovietai buvo kaltinami pardavinėję, (žinoma perkelta bet ne teisioginė prasme) "arklinę kaip patieną ir šunieną kaip avieną". Suprask, sovietai sumaišė ir išdavė tikruosius komunizmo principus.

Įdomesnis momentas negu ginčas dėl taktikos yra nacionalizmo panaudojimas tame skilime. Jau Chruščiovas, norėdamas tvirtiau prie Maskvos pririšti savo europinius satelitus, bandė išskirti tautinio nesutikimo momentus tarp jų, ypač tarp Vengrijos ir Rumunijos. Dabarto pačio momento, bet jau prieš Sovietų sąjungą, griebsi kiniečiai. Neseniai Radijo Pekinas pradėjo transliuoti pranešimus ukrainiečių kalba, kurių vienas, skirtas ukrainiečiams Sovietų armijoje, skambėjo taip:

"Ukrainiečiai, kodėl jūs turite būti prie Amuro, Ramiojo Vandenyno krantų, Sachalino, Kurilų salose? Kodėl jūs negalite grįžti prie Dniepro ar Juodosios Jūros krantų? Kodėl ten siunčiami rusų tautybės kareiviai?"

Tas pavyzdys rodo, kad kiniečių nuomone, tautinis momentas gali labai daug nusverti. Iš tikro atsiminkime, kad iš 229 milijonų

Sov. Sąj. piliečių rusų tėra tik 123 milijonai. Kiti: 37 milijonai ukrainiečių; 13 mil. turkistaniečių, 8,5 mil. kaukazių, 8 mil. gudų, 5 mil. totorių, 4,5 mil. baltiečių, 2,2 rumunų, 1,6 vadinaimų Volgos vokiečių. Faktinai, kiniečiai Sovietų Sąjungos tautines mažumas atsiminė jau 1963 m., tačiau tada toji propaganda dar nebuvo taip stipri, kaip dabar. Likimo ironija lėmė, kad tuo metu, kai amerikiečiai visai nenorėjo minėti ukrainiečių kaip atskiros tautos -- visi sovietai jiems paprastai yra tik "rusai" -- tautinis momentas buvo iškeltas iš pačių komunistų tarpo.

Lietuvos diplomatų pasitarimas

Atstizvelgdamas į Lietuvos Diplomatinės Tarnybos narių pageldavimus, Lietuvos diplomatijos šefas, ministras S. Lozoraitis, grįždamas iš Pietų Amerikos, atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes. Šia proga jis sukvietė LDT narius pasitarti Lietuvos Pasituntinybėje Washingtono.

Pasitarime, kuris įvyko kovo mėn. 19-21 d.d., S. Lozoraitis pirmininkaujant, dalyvavo šie LDT nariai: Lietuvos atstovas J. Kajeckas, jo pavaduotojas Dr. S. A. Bačkis, Lietuvos generalinis konsulas Chicagoje dr. P. Daužvardis, Lietuvos generalinis konsulas New Yorke V. Stašinskas, jo pavaduotojas vicekonsulas A. Šimutis ir Lietuvos generalinis konsulas Toronte J. Žmuidzinas.

Pasitarime buvo aptarti politiniai ir LDT administraciniai reikalai. Taip pat buvo aptarti konsulariniai ir teisiniai klausimai, kurių svarstyme buvo pakviestas dalyvauti prof. dr. D. Krivickas.

Pasitarimo dalyviai, išreikšdami visos Diplomatinės Tarnybos nusistatymą, dar kartą pabrėžė savo ryžtą vieningai tęsti Lietuvos valstybės atstovavimą ir jos interesų gynimą bei veikti jos nepriklausomybei atstatyti.

Pasitarimui pasibaigus, Lietuvos diplomatijos šefas Lozoraitis, Lietuvos chargé d'affaires a.i. J. Kajeckas lydimas, kovo 22 d. buvo priimtas Valstybės Departamente Richard Davis, Valstybės Sekretoriaus Padėjėjo Europos Reikalams Pavaduotojo, Harold Vedeler, Rytų Europos Skyriaus Direktoriaus ir Irving I. Schiffman, Pabaltijo skyriaus vedėjo.

Kovo 23 d. ministras S. Lozoraitis buvo pakviestas pusryčiams Diplomatinės Tarnybos šefo, ministro dr. A. Spekke. Tą pa proga, dalyvaujant J. Kajeckui ir dr. S. A. Bačkui, buvo apsvaistytai kai kurie Baltijos valstybės liečią politiniai klausimai.

S. Lozoraitis, kartu su J. Kajecku, matėsi su ambasadoriumi Bernard Gufler, savu laiku buvusiu JAV Pasituntinybėje Kaune, o dabar dirbančiu Valstybės Departamente.

Savo lankymosi Washingtono proga Lozoraitis aplankė JAV prezidento John F. Kennedy, Lietuvos ministro Povilo Žadeikio, VLIKo Vykdamosios Tarybos pirmininko Karolio Žalkausko kapus ir apžiūrėjo statomą Šv. Marijos Šiluvieškės koplyčią Nekalto Pradėjimo Šv. Marijos šventovėje Washingtono.

Sekmadienį, kovo 28 d. S. Lozoraitis dalyvavo Washingtono lietuvių pamaldose, kurias laikė tėvas dr. T. Žitraitis, O.P.

Lozoraitis išvažiavo iš Washingtono į New Haven, iš kur vėliau važiuos į New Yorką. Jis pas bus Jungtinės Amerikos Valstybėse dar apie 10 dienų ir turės pasikalbėti su lietuvių veiksniais ir su Estijos atstovu JAV.

- Jei nori būti mano draugu, šok su manim...

Vokiečių didysis minosvaidis "Thor" 600 mm kalibro šaudymo metu prie Sevastopolio.

RYTŲ FRONTE

I sovietų rankas patenka puolimo planai

Sevastopolis savo mūšiais buvo garsus ir praeityje, 1854 m. anglai ir prancūzai net 347 dienas laikė tvirtovę apgule, kol po didelių mūšių privertė rusus pasiduoti. Jau tada Sevastopolio mūšyje žuvo arti pusės milijono žmonių.

Gen. von Manšteinas tai žinojo. Apie Krymo karą jis buvo perskaitęs visą literatūrą. Jis taip pat žinojo, kad sovietai ten įrengė naujas tvirtoves, požemines slėptuves, apsaugotas nuo didelio kalibro bombų. Nebuvo jokių abejonų, kad Stalinas pasiryžęs Sevastopolį lengvai neatiduoti, lygiai kaip caras Nikolajus 1845-55 metais. Nes jei Sevastopolis kristų, sovietai nebeturėtų Juodosios jūros laivynui tinkamų bazių.

1942 m. birželio 3 d. buvo pradėtas pirmasis bombardavimas. Gen. von Manšteinas per žifonus stebėjo, kaip Stukas puolė Sevastopolį. Gen. Richthofeno lėktuvai per dieną atlikdavo apie porą tūkstančių "išėjimų", gi artilerija be perstojo bombardavo dieną

ir naktį. Sevastopolio fortų daugumai vokiečiai panaudojo savo garsiąją 820 mm., patranką Dora, kurios vienas sviedinys svėrė 7 tonas, be to du milžiniškus 600 mm. minosvaidžius Thor ir Odin. Dora buvo specialiai pastatyta Maginot linijos daugumai Prancūzijoje. Jos vamzdis buvo 30 metrų ilgio.

Bet sovietų gynyba Sevastopolyje buvo pavyzdinčiai suorganizuota ir išlikę gyvi nuo masinio bombardavimo laikėsi iki mirties. Vokiečiams reikėjo po keletą kartų atnaujinti puolimus prieš kiekvieną rezistencijos lizdą. Liepos 1 d. mūšis pasibaigė ir Malakof bokštas, kur maršalas MacMahon pasakė garsiąją frazę "Aš čia esu ir pasiliksiu", pagaliau buvo paimitas. Stalinas suatsiškaukimu kreipėsi į Sevastopolio moteris ir vaikus, kad jie gintų miestą, namą po namo, bet būdamas realistu, geriausius iguolus vienetus evakuavo. Pats Sevastopolio mūšis priminė tikrą skerdynę, nes čia niekas nenorėjo gyvas pasiduoti. Liepos 3 d.

visas Sevastopolis jau buvo vokiečių rankose. Dvi sovietų armijos buvo visiškai sunaikintos. 90,000 sovietų kareivių buvo paimita nelaisvėn, gi kovos lauke tūkstančiai mirusių laukė palaidojimo. Buvo sunaikinta 467 patrankos, 758 minosvaidžiai ir 155 prieštankinės ir priešlėktuvinės patrankos. Admirolas Okžaberski ir generolas Petrovas, vadovavę gynybai, birželio 30 d. pabėgo su karišku motorlaiviu. Dabar Manšteino XI-ta armija turėjo laisvas rankas pulti Stalingradą ir Kaukazą.

Dar tebevykstant Sevastopolio mūšiui, vienoje puošnioje viloje Charkove, kur prieš tai gyveno sovietų komisaras, 40-to šarvuotųjų korpo vadas gen. Stumme buvo įsitaisęs savo štabą. Birželio 19 d. jis suruošė artimiesiems savo bendradarbiams iškilmingą vakarienę.

-- Dar kelios dienos, mano ponai, ir mes galėsime pabusti. Tai bus didelė ofenzyva. Ir ši kartą, reikia tikėtis, mes paklūpsime ant kelių Stalingui.

Prieš dvi dienas jis buvo sušaukęs savo štabo tris vyriausius karininkus ir jiems išdėstė "Mėlynosios operacijos" instrukcijas. Aišku, tik žodžiu, nes pagal Hitlerio įsakymą, turėjo būti išlaikyta didžiausia paslaptis.

-- Ar galima pasižymėti svarbesnius tikslus? -- paklausė vienas generolų.

Nežinrint, kad tai prieštaravo Hitlerio įsakymui, Stumme leido.

-- Negalima šarvuotųjų korpusi vadovauti su trumpom vadžiom, -- paaiškino Stumme savo štabui, diktduodamas instrukcijas. Pulk. Hesse juos persiumtė divizijų vadams per labai patikimus pasiuntinius, pažymėdamas "Labai slaptai". Tas buvo praktikuojama armijos korpe. Nes kaip gi divizijos vadas galėtų greitai veikti pasitaikius palankiam momentui, jei nežinotų krypties, kuria turėtų būti vedamas puolimas?

Stumme korpas gavo misiją pirmajai "Mėlynosios operacijos" fazei persikelti per Oskol bendrai su VI-ta armija, paskui pasukti į šiaurę, kad apsupus priešą. Jei divizijoms pasisuktų greit persikelti per upę, būtina, kad vadai bent bendrais bruožais žinotų manevrą, kad laimėti laiką.

Iki šiam laikui Stumme tai darydavo trumpais rašytais pranešimais, ir tokiu būdu jo korpas

visad išnaudodavo progą. Kiekvieną arvejū, iki birželio 19 dienos...

Jis buvo pilnas optimizmo, kaip ir visi armijos štabe. Generolas von Mackensenas prakierto sovietų frontą Volčansko sektoriuje su savo 3-čiu šarvuotųjų korpu. Greitu manevru keturios šarvuotųjų divizijos, lydimas keturių pėstininkų divizijų, čia sunaikino žymiai gausesnį priešą ir paėmė 23,000 belaisvių.

Visi buvo patenkinti prie vakarieniš stalo vokiečių armijos laimėjimais. Viloe buvo ramu ir niekas net negalvojo, kad vyksta karas. Krymo šampanas kėlė puikią nuotaiką.

Staiga į kambarį įėjo štabo viršila Odinga ir pakvietė štabo viršininką pulk. Hesse prie telefonų.

Hesse atsiprašė generolo, kuris juokdamasis pasakė, kad tik neatnešų blogų naujienų.

-- Nemanau, generole. Tai 23-čios šarvuotųjų divizijos štabo pirmasis karininkas nori kalbėti.

Lipant laiptais žemyn į operacijų salę, viršila Odinga pastebėjo pulkininkui:

-- Atrodo, kad 23-čios divizijos štabe ne kaip dalykai klostosi?

-- Kodėl?

-- Pirmasis karininkas majoras Reichelis dingo.

-- Kaip?

Hesse puolė prie telefono:

-- Kas atsitiko, Teichgaeberi? Jis išklause, paskui atsakė:

-- Ne jo čia nėra. Kada jis išskrido? Sakot, 2 valandą po pietų? Bet dabar jau dešimta vakaro! Kas su juo buvo? Sakot, kad vežėsi žemėlapių komplektą ir portfelį su generolo instrukcijomis? Kurieš galams jis paslėmė skrisdamas žvalgybon?

Ši kartą Hesse nervai neišlaikė. Trenkė telefoną ir užbėgo laiptais į valgomąjį. Iš karto visų veiduose šypsenos dingo, nes suprato, kad įvyko kaž kas baisaus.

Keliais žodžiais Hesse nušvietė reikalą generolams Stummei ir Boineburgui-Lengsfeldui.

-- 23-čios divizijos štabo pirmasis karininkas su leitenantu Dechant Storchu išskrido 2 val. po pietų į 17-to korpo štabą, paskui į divizijos pirmasias linijas, kad dar kartą apžiūrėti. Jie dar negrįžo ir nenusileido divizijos sektoriuje. Su savimi pasiėmė korpo instrukcijas ir žemėlapių kolekciją, kuriose buvo pažymėtos mūsų divizijų pozicijos ir "Mėlynosios operacijos" pirmosios fazės taikiniai.

Gen. Stumme pašoko nuo stalo. Boineburg-Lengsfeldas bandė prilaukyti:

-- Jie gal būtų nusileido kur nors mūsų divizijų užnugaryje. Nereikia iš to daryti baisaus dalyko.

Niekas nenorėjo tikėti, kad rusai pagavo suplanais ir instrukcijomis.

Stumme kaip žaibas pradėjo veikti. Visos divizijos fronte buvo užaliarmuotos. Divizijų ir pulkų vadai gavo įsakymus ištirti reikalą ir skubiai pranešti.

Štabe įvyko didžiausias subruzdymas. Už pusvalandžio 336-ta divizija pranešė, kad jos žvalgyba, esanti pirmose linijose, tarp trečios ir ketvirtos valandos po pietų matė Storchą, audros pagautą nusileidžiant rusų pozicijose.

-- Tuoj pulti šioj vietoj rusus! -- sušuko Stumme.

Pulk. Hesse perdavė įsakymą, duodamas keletą patikslinimų, kad reikia surasti Reichelį ir jo lakūną. Gi jei jie nebus surasti, reikia ieškoti žemėlapių komplekto ir portfelio. Jei rusai jau buvo toj vietoj, tai nustatyti, ar ilko kokios kovos žymės ir ar bu-

ISPĖJIMU TURĖTŲ UŽTEKTI...

Vilius Bražėnas

Labai džiugu buvo užtikti The Wanderer (1965 m. vasario 5 d.) skiltyse perspausdintą Winston S. Churchill trumpą, stiprų ir išsamų komunizmo aptarimą, paimtą iš National Republic, 1957 m. lapkričio mėn. numerio.

Štai ką sako Winston S. Churchill:

"Komunizmas nėra vien tik religija. Tai yra kovos planas. Komunistas ne tik turi tam tikrą nuomonę, bet yra taip pat atsidavęs specialistas tai nuomonei primesti, naudojant gerai apgalvotas priemones. Nepasitenkinimo ir revoliucijos anatomija buvo išstudijuota kiekvienoje stadijoje ir kiekvienu požiūriu ir mokslinėje dvasioje buvo paruoštas tikras karinių manevrų vadovėlis visoms esamoms institucijoms sugriauti. Primitimo metodas taip pat sudaro dalį komunisto tikėjimo kaip ir pati doktrina. Pačioje pradžioje užsimezgusiam organizmui pridengti yra panaudojami per laikus pagarbos užsitarnavę liberalizmo ir demokratijos principai. Kalbos laisvės, viešų susirinkimų laisvė, kiekviena teisėta politinės agitacijos forma ir konstitucinės teisės yra iškeliamos ir pabrėžiamos. Slekiama sąjungos su kiekvienu populiariu sąjūdžiu kaireje".

Pirmas žingsnis kurio nors sąmyšio laikotarpyje yra sukurtas švelnus liberalinio ar socialistinio režimo. Tačiau, vos spėjus tam susitverti, jis yra nuverčiamas. Sąmyšio sukeltas skurdas ir nedatekliai turi būti išnaudojami. Turi būti suorganizuoti susidūrimai, jeigu tik galima su kraujo praliejimu, tarp naujos valdžios atstovų ir darbo žmonių. Privaloma pagaminti kankinių. Apgalvestaujanti valdančiųjų laikysena irgi turi būti kaukė iki šiol žmonėse nematyta neapykantai paslėpti. Visai nereikia, tikrumoje visai negalima, laikytis žodžio duoto nekomunistams. Kiekvienas geros valios, tolerancijos, taikos, galles tingumo, kilnumo pasireiškimas valdžioje ir valstybės vyruose turi būti panaudotas jų pačių sunaikinimui. Ir tada, pribrendus laikui ir atėjus patogiam momentui, turi būti panaudota kiekviena mirtino smurto forma -- nuo minių riaušių iki asmeninių ypatenatų imamai, be susilaikymo ir be ribų. Tvirtovė bus puolama po asmeninės laisvės ir demokratijos vėliava. Ir kai, pagaliau, jėgos aparatas atsidurs Brolių rankose, visa opozicija ir kiekviena priešinga nuomonė turibūti užgniaužta mirtimi. Demokratija yra tikrai įrankis reikalingas panaudoti ir po to sulaužyti; asmeninė laisvė -- tik sentimentalus kvailumas, nevertas logiškai galvojančio dėmesio. Žmonijai bus primesta absoliutinė valdžia iš pačių kunigais pasiskelbusiu luomo pagal ro-

botiškai išmoktas dogmas ir be jokios laipsniško sušvelninimo vilties ateityje.

Visa tai išdėstyta sausiai parašytuose vadovėliuose, taipogi parašyta krauju keletos galingų tautų istorijoje, yra komunisto tikėjimas ir sielkimas.

Būti įspėtam, reiškia būti pasiruošusiam".

Tad toks yra Winston Churchill įspėjimas.

Tačiau žmogus lieka žmogumi, ir tuom naudojasi žmonijos priešai: jie išnaudoja mūsų politinius neklusybių įspėjimų arba juos pamiršti, jeigu tai padeda surasti pateisinimą neveiklumui.

Nežinrint to, jog ne tik Winston Churchill, bet ir patys komunistai mus yra įspėję, mes labai sunkiai pasirenkame kovos kelią. Mes buvome įspėti Raud. armijos bazėmis, buvome įspėti okupacija, buvome įspėti areštais ir terorų, buvom įspėti masiniais trėmimais, buvome įspėti žudynėmis, genocidu, Europos ir Azijos užgrobimu, Kipru, Kubą, Kongu, Alžiru, Panama, Vietnamu ir "kultūriniu bendradarbiavimu", tačiau vis dar sunku paties asmeniškai imtis tos "kletos linijos", nors iš Vakarų Pasaulio valstybių mes jos reikalaujame.

Pastebėtina ir tai, jog Churchillio 1957 m. nurodyti komunizmo veržimosi ir subversijos pasireiškimai vienoje ar kitoje formoje veik kasdien vyksta prieš mūsų pačių akis, šmaikščiai papuošti civilinių teisių, kalbos laisvės, demokratijos, pasaulio taikos, humanizmo, liberalizmo, tautų ir rasų brolybės "vėliavėmis". Ir taipogi įsidėmėtina, jog tą masių nusmeginimo darbą atlieka ne vienų vyrų komitetai ir valdybos, bet kiekvienas narys ir, svarbiausia, partijos linijai pavalkiti sukvaizdinti intelektualai ir trupmeniniai intelektualai, kurie patys nėra komunistai. Tad ir mūsų prieškomunistinės veiklos darbą privalo dirbti visi, o ne tik veiksniai.

O taip ne daug tereiktų kiekvienam atlikti, kad daug bendrai atsiektus: tik visur ir visada išnaudoti progą ar sudaryti progas nuplėšti komunistui ir jo propagandai kaukę, kad laisvas žmogus gautų progos pamatyti jo šlykštųjį veidą. Tai nebūtų sunku, jeigu Lietuvos reikalui mes parodytume bent dalį to atsidavimo ir užsispyrimo, su kuriuo mūsų priešai dirba mūsų pražodžiai. Nors ir sunkiai supratama, tačiau nepaprastai džiugu, jog iš spaudos ir gyvenimo atrodo, kad daugiausia drąsos ir pasišventimo bei išdradingumo prieškomunistinėje veikloje parodo mūsų jaunimas, kurs komunizmu žiaurumo nėra tiesioginiai ir pilnumoje patyrę. Gal todėl, jog jis fizinės vergijos ir dvasinio išprievartavimo sąmoningai nepergyveno ir todėl nei teroro nuosėdų šiaip jaunarsioje Lietuvos širdyje nesinėšioja, nei jungo randų ant savo sielos pečių nedėvi.

Belieta tik klausimas, kaip patraukti prie konkretaus darbo ir tą jaunimo dalį, kuri praleidžia brangius vakarus (kad ir aukšto lygio) teoretinėse studijose. Komunistai teoretines diskusijas (t.y. tokias, kurios nuveda prie konkrečių veiksmų) pabaigė jau 1917 m. spalio mėn. Gal čia patiekta Churchillio įspėjimas šiek tiek padėtų?

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4½% DIVIDENTAI ISSIUNČIAMIS PAŠTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650

Juozas F. Gribauskas, sekretorius

Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;

Suburban Phone: 656-6330.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Imp. 5-Star FRENCH COGNAC 5th 5.75
2. HENRY McKENNA Kentucky Bourbon... 5th 4.98
3. GLENMORE VODKA 5th 2.98
4. Imp. French NAPOLEON Brandy..... 5th 3.35

5. COINTREAU Liqueur and Brandy 5th 4.75
6. LIEBFRAUMLICH Imp. German Wine .. 5th .98
7. BORDEAUX Imp. French Wine 5th .98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

PETKUS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikinas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

KAM IR KAIP RENGTI

Kaip "kartą per metus, apie Velykas šventas" atliekama išpažintis, taip ir organizacijos gyvenime kasmet ar kas pora metų sušaukiami jos narių atstovų bei aktyvistų susirinkimai - seimai.

Seimas -- didžiai svarbus momentas organizacijos gyvenime, bet gyvenimas, veikimas ir, sakykime, visa organizacijos buvimas prasmė bei pateisinimas glūdi ne seimuose, o kaip tik tuose ilgesniuose laiko tarpuose tarp seimų. Todėl, kai raginame rengtis ir, pavyzdžiui, gegužės mėn. numatomajam A.L. Tautinės Sąjungos seimui, taifas rengimas neturėtų būti tik rengimasis "vėlykinei", tik dvejų pasitarimų metų nuodėmė (ir ypač nuopelnų) išpažintis. Rengtis seimui turėtų reikšti ir -- rengtis, apmąstyti, apsispręsti, kas bus daroma ypač po seimo, per būsimus dvejus ar net ir keletrius metus.

Lietuvių tautininkų visuomeninė srovė, vienas ar kitas ir vėliau ar kitaip susiorganizavusi, gyvuoja jau apie 60 metų. Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga būsimą seimo metų formaliai sušauksianti tik "šešiolikėnė" amžiaus, tėra jaunoji lietuvių tautininkų srovė ir, aišku, nei originalus, nei pirmutinis šios srovės organizuotas pavidalas. Be to, nei dabar ji neapima visų lietuvių, besijaučiančių savo mintimis, pažinomis bei nusi-teikimais susijusių su ta srove, "plaukiančių" su ja. Betgi ji, ALT Sąjunga, šiuo metu yra didžiausias, įtakingiausias, "toną duodąs" lietuvių tautininkų junginys. Kur ir kaip tekės ALT Sąjunga, taip atrodys tekanti -- ir greičiausiai taip ir iš tiesų tekės -- visa lietuvių tautininkų srovė.

Per šešioliką savo gyvavimo metų ALT Sąjunga visokių visuomeninių darbų darbelių atliko paskirose vietovėse ir visos Amerikos Lietuvių visuomenės plotmėje. Jau pačios pirmosios glimimo dienos proga, daugiausia vieno iš svarbiausių jos gimdytojų -- Antano A. Olio pastangomis, New Yorke įvyko pirmoji Amerikoje iš Lietuvos pasitraukusių lietuvių daugininkų kūrinių paroda. Buvo šaukūs sąskrydžiai Washingtono, buvo mažiau ar daugiau sėkmingų pastangų judinti Lietuvos laisvės klausimą Amerikos politiniuose sluoksniuose, dalyvauta ir dalyvaujama visose pagrindinėse bendrinėse Amerikos lietuvių organizacijose bei institucijose, pateiktas lietuvių visuomenės veiklas apie Lietuvos prezidentą Smetoną, kuris, nepaisant nei pagrįstų priekaištų, nei tuščių priekabių, tapo plačiai pripažintas esąs kapitalistinis žaltinis pažinti garbingiems Lietuvos tautinio atgimimo ir nepriklausomo gyvenimo laikams.

Gera! Bet kas toliau? Ar vadovybė, kokią beišrinktumėm, vėl įpareigosim sugalvoti kokią didingą ir įspūdingą kultūrinę ar politinę manifestaciją?

Nelaiminga būtų vadovybė, taip įpareigota, nesgi, iš vienos pusės, tokios manifestacijos rengti turim jau gerokai subrandintus bendrinius centrus, kuriuose ir patys dalyvauname, o iš kitos pusės, manifestacijų menas, kaip ir kituose menuose, ne taip paprasta išrasti ką naujoviškai įspūdingą, ne rutiniškai kartojama. Pagaliau, manifestacijos net ir sėkmingos, net ir tokios, kaip tautininkų veiklų rengtos "misijos" bei "sąskrydžiai", yra kaip vienadienės gėlės, kaip meteorai: pražįsta, sužaižaruoja, -- ir nebėr.

Turbūt, tokie darbai, kaip Sąjungos "prievarandyninių" skyrių susisukti namų pavidalo visuomeninės veiklos lizdai, kaip išleista vertinga knyga, kaip gyvas laikraštis, jei rūpestingai laistomas ir genėjamas, kad išliktų ne "pūstažiedis", -- yra tegu ir "kasdieniniai", "rutininiai", bet patvarūs, ilgalaikės reikšmės darbai. Tačiau jie vieni irgi nepakankamai tepateisina visuomeninės, ypač organizuotos visuomeninės srovės buvimą.

Sakoma, kad visuomeninius, ypač politinio ar pasaulėžiūrinio tipo visuomeninius sambūrius draugų palaiko daugiausia trys dalykai: 1) sambūriui bendros idėjos arba siekimo programa, 2) jame priglįję panašūs mąstymo būdai, lyg bendra tradicinė mąstymo "mokykla" ir 3) pasitikėjimo bei autoriteto įgiję ar šiaip sambūryje pamėgti asmenys.

Kaip ir kitos mūsų visuomeninės srovės, taip ir tautininkai nebūtinai savo tarpe turi asmenybių, kurios buvo ne tik šulai, ne tik jungiamasis cementas, bet ir srovės simboliai. Tokių asmenybių pakaitalų negalima "pasidaryti" išrinkimu ar apskelbimu. Kai nėra, tai ir nėra: tenka be to verstis.

Srovei bei sambūriui būdingas mąstymo "mokykla" irgi išblėsta, jei mąstymo ir kalbėjimo santykių dažniau ir stipriau įsivieja tik balsingas kalbėjimas bei kruopštus mąstymas, ir kai tuo pačiu apleidžiama pati esmingiausioji sambūrio jungtis -- ideologija.

Tiesa, ideologijos žodis iš tautininkų lūpų šiandien girdimas gal net dažniau, nei kada nors. Bet jos turinys, turbūt dėl atpratimo ar dėl nematymo reikalo apie ją pamąstyti, storiau ir storiau apsitraukia miglomis. Nebėdėdė naujiena šiandien iš tų pačių lūpų girdėti graudingą įtikinėjimą, kad turim nepamiršti mūsų tautinės ideologijos puoselėtojų pavyzdžių, ir tuo pačiu atsikvėpimu tariamą tiems pavyzdžiams diametriškai priešingą šūkį.

Nėra gamtos tiesių upių, nėra nei žmonių mąstyme neįkintamų ideologijų, nesiskaitančių su praeinančiais ir ateinančiais gyvenimo faktais: sustingusi ideologija -- minčių bei pažintys sistema -- netenka sekėjų, jos sutelkia srovę išsenka. Bet ideologija, kaip minčių sistema, ir visiškai išnyksta, kai vietoj nuoseklus mąstymo po jos vardu susitelkia tik atsitiktinis vienytiems prieštarų refleksų rinkinys. Ideologijai pakrikus, išsisklaido ir jos sutelktoji visuomeninė srovė.

Tautininkų srovės, kaip ir bet kurios kitos mūsų visuomeninės srovės "amžinas" išlikimas -- "vardo ir vėliavos" išlaikymas -- nėra žūtutinis tautos reikalas. Turbūt, tai nėra nei pačių tautininkų svarbiausioji "ambicija". Bet, kol lietuviai tautininkai yra -- yra kaip srovė, kaip organizuotas sambūris, -- to viena iš svarbiausių jų "ambicijų", reikis, turėtų būti pasiryžimas permąstyti ir įvertinti tolimąjį bei netolimąjį praeity susikūrusias ir dabarties žmonijos interesus bei situacijų sukuriuose atsiskleidusias mūsų tautos problemas ir mūsų, svetimuose kraštuose pasklidusiųjų lietuvių, užimtinas pozicijas.

Tokio permąstymo vaisius, jei išaugty ir subręstų, būtų lietuvių tautininkų šių dienų ideologija: greičiausia ne nauja ir iš esmės ne kitokia greičiausia tik iš senųjų pagrindinių dėsnių plau-

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo nariai kovo 13 d. paminėjo fondo veiklos dešimtmetį. Sėdi iš kairės: J. Sirusas, V. Alksnis, J. Kiaunė, dr. B. Nemickas, E. Čekienė, dr. V. Paprockas, Stovi: L. Tamošaitis, A. Diržys, A. Senikas, A. Jurgėla, L. Virbickas, dr. V. Čekas, A. Daunys, J. Maurukas, J. Valiukėnas ir B. Bieliukas.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDAS
ATŠVENTĖ DEŠIMTMETĮ

(Atkelta iš 1 psl.)

J. Brazaitis, giliai vertindamas visus tuos, kurie leidžia knygas, pabrėžė, kad mažiausia reikmės dabar turi istoriniai dalykai, todėl įdomiausia ir vertingiausia būtų koncentruotis į Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį, nes visa Sovietų kritika yra nukreipta į nepriklausomą Lietuvą. Todėl reikia parodyti, kas joje buvo, ką bolševikai rado ir ką paliko, kaip vystėsi prekyba ir k. Tuo būdu būtų galima išplėsti knygą koncentruojantis į nepriklausomos Lietuvos laikotarpį.

Kitas labai svarbus dalykas būtų genocidas. Sovietai kalba, kiek lietuviai išžudė žmonių, o mes tylime, neparodom, kiek jie išžudė. Yra medžiagos, bet ji išblaškyta. Visi mūsų minėjimai prasideda ir baigiasi tuščiiais šūkiais, žmonės nėra apginkluoti skaičiais. Medžiagą surinkti knygai yra tik trečdalis darbo, o visas darbas ją sutvarkyti; Kiekvienas leidinys turi atsisakyti nuo pigios propagandos, kad bolševikai tokie ir tokie, bet duoti faktus. Kiekviena mūsų knyga turėtų būti ir "referencija" ir įtaigojimas. Reikėtų suplanuoti, kiek puslapių skiriamą į žangai - istorijai, nepriklausomybės laikotarpiui ir t.t. Ši taip išplanavus ir pateikus LNF valdybai, bus aišku, kokia bus knyga, kur trumpinti ir ką plėsti, nes išplėsti galima iki begalybės ir kitus skyrius visai sutrumpinti.

Prof. J. Puzinas pareiškė, jog svarbu žinoti, kokią pobūdžio knygą turi būti, L. Enciklopedijoje bus

kianti, bet naujųjų situacijų atsižvelgiant išryškinta.

Tuo tikslu reikėtų rengti seimui ne tik praėjusių dvejų metų nuveiktų darbų ataskaitas, ne tik naujų spontaniškų žygių ar praktiškų veiksmų sumanymus bei pasiūlymus, bet ir apsisprendimą apmąstyti bei pagrįsti pažintą ir visą eilę dalykų, turinčių rūpėti mums visiems kaip lietuviams ir kaip žmonėms. Tautininkų ideologijos esmės (sąsąmonintas ryškumas reikalingas ne vien patiems tautininkams, kaip cementas savo gretoms savuose sambūriuose sutvirtinti. Tautininkų ideologijai -- minčių bei pažintys sistema -- reikia būti tokiai, kad, patys jos vertę sąžiningai patikėdami, galėtų nesvyruodami teikti ją ir kitiems, ypač prie lietuvių visuomeninių darbų atėjusiai bei ateinančiai jau nesulaukiant kartai: ne savo vardu taip įamžinti, o visų pirma pagal geriausią savo nusimanymą atiduoti kiek galima vertingesnę įnašą į tolesniojo lietuvių reikšimosi pagrindus. Įnašas gali būti patrauklus ir priimtinas, jei visų pirma bus kruopščiai apmąstyta ir sąžiningai atsakyta į klausimą sau: kas patys esam? Tai yra, ką ir kodėl smerkiame, ką užjaučiame, kodėl su kuo ar prieš ką stojame? (vr)

LAIŠKAI

"FAKTAI" IŠ ATMINTIES

Kritikas ar recenzentas turėtų būti ne mažesnio lygio proto ir mokslo atžvilgiu už patį kūrėją.

Istorikui neužtenka mokslo ir žinojimo, jam būtina reikalingi konkretūs faktai ir daviniai. Jeigu istorikas rašo apie kokį įvykį tik iš atminties, neturėdamas konkrečių faktų, toks rašymas istorijai nepasitarnauja.

Šios mintys kilo perskaičius Drauge Pr. Pauliukonio publicistinius samprotavimus apie A. Smetonos monografiją. Jo samprotavimų pabaigoj trūksta konkrečių faktų patvirtinimui to, ką jis iš atsiminimų perdrąsiai tvirtina.

Rašant apie kokį žymesnį įvykį, ypatingai apie teismo užbaigtą bylą, reikia turėti tikrus duomenis, autentiškus parodymus už ir prieš. Bet ir tai, simpatizuojant vienai pusei, negali išlikti objektyvus.

Be to, panašius "faktus" iš atminties labai mėgsta naudoti komunistinė spauda. Tad koks reikšalas eiti jiems talkon?...

V.D.
Worcester

VERTINGA KNYGA

Gerbiame! Gavau Jūsų išleistą knygą "Palikąšaras Maskvoje" paminėjimui ir pareizavimui ir pats pirmas ją perskaičiau. Sveikinu, kad ją išleisdote lietuviškai ir tikrai, kad tai yra padarytas milžiniškos svarbos darbas. Sakyčiau, kad šią knygą turi perskaityti kiekvienas lietuvis, nes ji padės nuplauti per eilę metų susiklosčiusias laiko dulkes ir ne vieną vėl grąžins prie lietuviybės.

Nors mūsų Pastogė Australijoje ir nesiverčia knygų parduotuvė, vis tik drįstu prašyti prisijusti bent pradžia apie 25 egz. platiniui Sydneyje. Esu tikras, kad ateityje teks paprašyti ir daugiau.

V. Kazokas
Mūsų Pastogės Redaktorius
Australija

fondo nei tų visos eilės atliktų darbų bei ateities užsimojimų.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDO dešimtmetis buvo kukliai paminėtas š.m. kovo 13 d., A. ir D. Senikų rezidencijoje, Great Neck, N.Y. fondo narių mėtiname susirinkime, kuriame dalyvavo: V. Alksnis, B. Bieliukas, E. Čekienė, dr. V. Čekas, A. Daunys, A. Diržys, A. Jurgėla, J. Kiaunė, J. Maurukas, dr. B. Nemickas, dr. V. Paprockas, J. Senikas, J. Sirusas, L. Tamošaitis, J. Valiukėnas ir L. Virbickas.

Po LNF valdybos pranešimų vyko gyvos diskusijos, kurių metu išsiaiškinta Fondo veikimo pagrindai ir eilė kitų klausimų. Po oficialios dalies D. Senikienė visus pavažiavo.

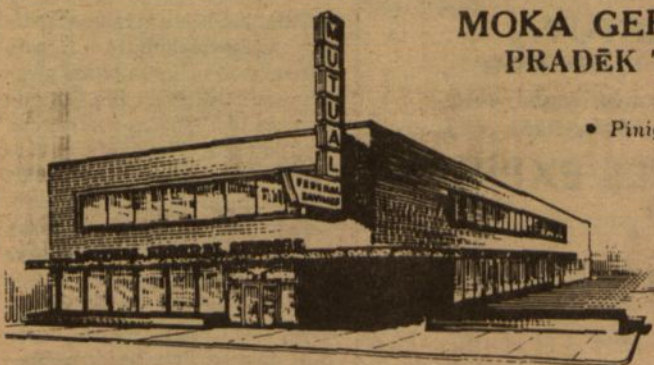
E. ČEKIENĖ

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsisiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4 1/2% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

J. BAGDONAS

Kompozicija (aliejus).

Penktadienio vakarai New Yorke

Meninių vertybių beieškant

Aną vakarą, susirinkę Diskusijų Ratelin pas dail. Kazimierą Žoromskį, klausėmės šeiminių ir jo kolegos dail. Albino Elksaus pokalbio apie menines vertybes, kuriomis jie gyvena ir kurios praturtina eilinio žmogaus gyvenimą. Klausytojų tarpemėtėsi dar pora dailininkų ir tos srities studentų, tačiau diskusijose gyviausiai reikiškė daugiau ar mažiau išprusę dalyviai. Menininkas susitiko su visuomene. Diskusijoms sekmingai vadovavo Laima Šileikytė.

Pirmas pokalbio dalyvis dail. Žoromskis kalbėjo apie menines vertybes tapyboje. Jis pasiėmė sunkų uždavinį, -- parodyti, kas sudaro tapybos esmę. Dailininkas pasirodė stipriu meno teoretiku, kartu mokėdamas patelkti sudėtingesnes koncepcijas suprantama forma.

Dail. Žoromskis užacentavo, kad tikroji tapybos tema esanti tapybinio uždavinio sprendimas. Kur nėra tapybos problemos sprendimo, ten ir paveikslas labai menkas arba visai bevertis.

Estetinį sprendimą sudaro meninės arba estetiškos vertybės. Tos vertybės reikiškės per estetinius ir para estetinius elementus. Tačiau daugelis meninių vertybių nėra estetiniai elementai, o tik jų elementų išdavos. Tuos visus elementus sugrupavo sekančiai: estetiniai, realieji, idėjiniai. Tik estetiniai elementai sudaro bazę tapybos uždavinio sprendimui, tuo tarpu realieji ir idėjiniai elementai tėra pagalbininkai. Todėl jie antrieji gali dalyvauti tapybos uždavinio sprendime ir gali nedalyvauti. Pavyz-

džiui, abstraktinis menas nuo daugelio pagalbininių elementų (dažniausiai) atsikaso, o "Op art" ir visai juos atmeta.

Estetiniai elementai, kurie sprendžia visą tapybos uždavinį yra išreiškiami žodžiu "kaip". Šis "kaip" ir yra tikroji tapybos uždavinio ir tema. Šių tikrųjų elementų yra trys, ketvirtasis jų trijų absoliutas yra laiko elementas. Tie trys (du konstrukcijos ir vienas technikos) -- valdomi vieno laiko elemento. Konstruktyvius elementus (linijas ir spalvos kompoziciją).

Ar konstruktyvieji elementai priklauso daugiau intuičiai ar mokslui? Tai atsako jų absoliutas -- laiko elementas.

Jean Cocteau mano, kad intuicijos kaip tokios kūrėjas neturi. Ji yra kažkur atskirai nuo jo: kaip skraidanti paukštė. Ją kūrėjas prie kiekvieno paveikslu turi pagauti iš naujo. Georgio di San Lazaro atmeta bet kokią intuiciją kaip sąmoningą veiksmą ir duoda valią instinktui. Didžiūma šių dienų modernių dailininkų duoda pirmumą moksliniam galvojimui, taigi, inteligencijai. Inteligencija gali būti įgimta ir išauklėta. Tad ir lieka klausimas ar laiko elementas daugiau priklauso protui ar instinktui?

Dail. Žoromskis neabejojo, jog laiko elementą būtų galima užrekoruoti, jeigu būtų surastas būdas jį paversti garsu ir muzikais susekti jo muzikinį raktą ir taktą. Šis elementas sukuria drobėje linijų ir spalvų ritmą. Jis yra

aboslutus konstruktyviųjų elementų valdovas, nes nustato spalvų ir masių bei arabeskų balansą. O tai jau yra kompozicija.

Meno istorijos raidoje yra buvę įvairių komponavimo pasilyimų: klasikinis - ašies; renesanso - trikampio viršūnė; viršūnė; barokinis - įžambinės (Rubensas). Ir visa eilė kitokių: arka aukštyn, arka žemyn, raidė A,U,O,M, ir t.t. Ne jų pasilyimų klaidingumas, bet akademikų pseudo supratimas nuvarė meną į dekadensą, iš kurio tik impresionizmas tepajėgė vėl išnerti reikalingą šviesą.

Amerikietiška abstraktaus ekspresionizmo laikotarpyje kažkas metė šūkį, kad nėra tokio dailio kaip kompozicija, tėra tik reliatyvus balansas. Tarp ko reliatyvus balansas? Prieš šešetą metų dail. Žoromskis savo studentams suformulavo tokią sakinį: Tai reliatyvus balansas tarp dviejų ir masės. Erdvė yra drobė. Masė -- dailtas ar grupė dailtų. Taigi reliatyvus balansas tarp erdvės ir masės yra kompozicija. Kompoziciją nustato laiko elementas per linijas ir spalvos konstruktyvius elementus.

Prie realiųjų elementų dail. Žoromskis priskyrė perspektyvą ir dailtą. Dailto elementas kaip toks daugiau priklauso literatūrai negu tapybai. Tai aiškiai įrodė abstraktusis menas, visai be skausmo išėmęs dailtą iš tapybos. Dailtą išėmus iš tapybos -- tapyba kaip tokia pasiliko. Daug kas mano, kad net švaresnė, tikresnė, nes nebėra dailto užglušinta. Perspektyvą pašalinę irgi galima. Ji yra lyg ir dailto suokalbininkė.

Idėjiniai elementai yra du: iliustracinis ir idėjinis. Iliustraciniam elementui priklauso istorinės ir dailinai legendarinės temos. Idėjiniam elementui priklauso įkvėpiamosios temos ar vizija. (Salvador Dali, de Chirico, Chagall, Čiurlionis ir kt.).

Yra reiškinį, kurių negalima priskirti prie elementų, nes tie reiškiniai yra tik elementų išdavos. Konstruktyvieji elementai dar turi savo satelitus. Linijos pagimdo formas, spalvos tonus ir atspalvius. Mintis yra idėjinis elementas. Dailtas bus tik elementas, tačiau dėkingas, gražus modelis gali būti vertybė. Sukurtas būdingas tipas, taip pat bus vertybė (Rembrandto portretai, Van Gogh portretai, batai, kėdė).

Taigi bet kokių atveju sprendimo apipavidalinimas ir pats sprendimas turi būti pilnas siurprizą keliančių vertybių. Čia dailininkas turi išmokyti kontroliuoti atsitiktinumą. Sukontroliuotas atsitiktinumas yra labai dažnai brangi siurprizo vertybė. Šiuo atveju pajėgus technikos elementas yra labai svarbus. Dailininkas turi sugebėti teptuko brūkšniu sužadinti dažo ir medžiagos gyvybę, duoti jėgą spalvai, prabilti neužkankintu būdu, nežinomu būdu. Nesvarbu, kad ir didžiulias melas, svarbu yra sukurti menišką realybę.

Vienas Paryžiaus aktorius valdinime turėjo imituoti žviegantį paršą. Jis užantin užsikliso tikrą paršą ir reikalingu momentu į žvigdė. Atrodo, turėjo būti pasiektas didžiausias realybės maksimumas, tačiau... Rytojas dieną jis skaitė spaudos kritiką, kad

joks pasaulio paršas šitaip nedaro.

Sakytum paradoksas. Nei negalima gamtoje esamos vertybės pasiimti tokia, kokia ji yra -- kūrėjas turi sukurti realybės vertybę. Tik tada jis mus įtikina. Per dėtas efektas dažnai sunaikina siurprizą. Yra paveikslų, kurie greit nusibosta ir yra paveikslų, kurie niekad nenusibosta.

Dail. Žoromskis pastebėjo, kad jo padarytos pastabos yra daugiau ar mažiau apie meną nusimanančių reikalavimai meno kūriniui. Nuo kūrėjo priklauso kiek ir kaip turtingai jis tų elementų ir vertybių sutelkia savo drobėje. Bet nuo čia prasideda ir antra pusė. Kiek mes, žiūrovai, esame pajėgūs apie tai žinoti ir suprasti? Paprasto "patinka" ar "ne" neužtenka nei tikram estetiniam pasigėrėjimui, nei meno kūrinio vertinimui. Ne "kas", o "kaip" yra svarbu meno kūrinyje. Dailtas yra tik vienas iš mažiau reikšmingų elementų; priedo dar skolinantis iš literatūros. Pas mus daugiau kaip pora dešimtmečių buvo ir tebėra sklaidžiamos klaidingos mintys apie tautinį meną, kurios, taip pat, yra nukreiptos į dailtą. Tautinis menas skiriasi nuo kitos tautos meno ne dailtose, ne žodyje "kas", o "kaip".

Prancūzas tikrai niekada nepiešė Eifelio bokšto kad būtų prancūzų nei Italas Castello di San Angelo kad būtų italų. Lygiai tiek pat tereikšmingos ir mūsų gubos ar bazužės su kryželiais mūsų tautiniam menui. Ne čia tautinio meno esmė. Estetinių sprendimų (ne vien tik meilės) reikalinga ir tuose dalykuose.

Savo paskaitą dail. Žoromskis pailiustravo Čiurlionio darbų reprodukcijomis, parodydamas jose elementus, apie kuriuos kalbėjo.

Dail. Albinas Elksas, kalbėjo koks yra meno tikslas ir kur jo vertė. Jis pabrėžė, kad meno tikslas yra atskleisti ir paskatinti žmogaus platumą. Žmogus yra virš visko, yra plačiausias ir jo kūryba neturi būti surakinata jokiais dėsniais ir jokiais imais. Jei menininkas buvo didelis ir platus žmogus, didelis ir platus bus jo menas.

Dail. Elksaus pastabos buvo netiek teoretinės, kiek dail. Žoromskio. Jis kalbėjo, kas jam gyvenimiškai svarbu meninėje kūryboje. Jis pradėjo nuo savo įspūdžių aplankius "Op art" parodą New Yorke. Nors akis buvusi užgauta, bet niekas neįėjo gilyn.

Šiandieninis abstraktus ekspresionizmas jam nieko nesako, nes prieita prie lėkštumo ir siaurumo, jei ne visiškio tuštumo. Jis išskėlė idėjos svarbą paveikslė. Reikia turėti kūrybinę idėją ir tik tuomet ją įgyvendinti kūrinyje. Originalumas vien dėl originalumo nėra pakankama idėja. S. Dali savo paveikslais tik šokiruoja. Dail. Elksas pasisakė, kad nebenorįs daugiau matyti drobėje psichologinių problemų ir sujauktų gyvenimų. Prie originalumo reikia prieiti iš kito taško. L. da Vinci buvo Verrocchio moklins. Tame santykyje matai tikrą vystymąsi. Tas vystymasis ir atskleidžia originalumą, kai mokytojas ir moklins pasirodo plačiais ir kūrybingais žmonėmis ir žino ką daro. Pavyzdžiui Kandinsky ir Chagall, pradėję romantikais, kas būdinga šiaurės kraštams, vėliau pasuko moderniu subrandintu asmeniškų kelių. Jie vakaruose daug ko išmoko. Beje, slavų kraštuose nėra aiškių meninių tradicijų ir ten visuomet vyrauja palinkimas pasisavinti kito krašto tradicijas. Tačiau tai nieko blogo, nes tai gali vesti į meninį brendimą. Kandinsky ir Chagall atvejais taip ir atsitiko. Žinojimas laisvės nenuneigia, jis jį tik praplečia, nes su augančiu žinojimu, bresta ir intuicija. Beatnikai, atsisakę žinojimo ir nepaisydami įprastinio vystymosi, pamaištaivo ir nieko nesukūrė.

Nors dail. Elksas buvo daug trumpesnis ir mažiau dalykiškas savo kalboje, jo betarpiškas kontaktas su klausytojais sukūrė jaukią nuotaiką tolimesnės diskusijoms. Kalbėtojai papildė vienas kitą, meninių vertybių beieškant, sutinkant ir vietomis išsiskiriant.

Diskusijose, kuriose dalyvavo A. Gureckas, dr. M. Jesaitis, R. Kezys, V. Steponis, dr. V. Vygantis ir kt., išryškėjo įprastinės žiūrovų klausimų kryptys: kaip pamėgti modernų meną (atsakymas: kiek jį pajusi, tiek jį

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UZRAŠAI ***

KAD IR NE GYRIMAIŠ, O BARIMAIŠ, B. Raila vistic bus daugiau pasidaravęs išgarsinti kun, S. Ylos knygai apie būtus bei nebūtus atsivertėlius, negu S. Santvaras savo paglostymu bus prisidėjęs prie dr. J. Girniaus knygos apie žmones be Dievo išpopuliarinimo. Pavyzdžiui, kam teko skaityti didelę S. Ylos istorijų dalį Tėviškės Žiburiuose, tas galėjo neskubėti įsigyti knygos, kadangi neatrodė, kad joje daug ką nauja beatrastų. Bet B. Railos panagrinėtas epizodas apie jauną mokslininką, dėsčiusį kažkuriam bedieviškame mūsų universiteto fakultete, tautininką, net į vadovaujančius kilusį, bet ne Smetonos, o Hitlerio idealizuotoją, ir dargi "vyrą su intelektu, bet be moralės" -- dievaži, intriguoja! Labiau negu Dirvos piešinėlių poros su pasilymu "surask septynis skir-tumus".

Tik čia žadinamas smalsumas knistis ne skirtumų, o panašumų tarp Ylos piešinio ir tikrovės. Smalsumas ne tuščias, nes, jei bent "septynių panašumų" neatsiras, tai teisingas liks Raila, sakydamas, jog šioj knygoj, turbūt, iš viso ne asmenų, o tik vaizduotėj sukurtų šmėklų sąžinės vartalojamos.

Pabandė B. Raila keletą portretų, kuriuose iš pirmo žvilgsnio lyg ir būtų šio ar to bendra su kun, Ylos pabraižytu paveikslu, bet iš karto paaiškėjo, kad nei vieno kontrai su duotuoj pavyzdžiu nesutampa daugiau, negu kodiam vienam pakraštėly. Ties vienu iš tų portretų sustojęs, B. Raila prabėgomis brūkštelėjo per vieną ne religinio, ne dorovinio, o grynai politinio pobūdžio brūkšnelį, -- į anuomet dar visiškai "karštą" (ir dabar dar ne visiems "ataušusią") opinią apie prezidento Smetonos pasitraukimą iš Lietuvos, raudonajam tvanui ją beužplūstant, Sako, "tas vyras buvo priešingas Smetonos bėgimui į Vokietiją".

Ne visai taip. Apie trečią anos kraupios šeštadienio popietės valandą, kai prezidentas, berods, dar buvo prezidentūroj, "tas vyras" buvo nusiminęs ir pasipiktinęs. Bet ne tuo, kad kaip jau buvo sužinojęs, prezidentas išvyksta, nei ne tuo, kad į Vokietiją (niekur gi kitur nebuvo galima išvykti), bet kad išvyksta nieko viešai (per radiją) nepasakęs, kas atsitiko ir kodėl išvyksta, ir kad -- jei jau išties pervėlu per radiją beatsisveikinti -- išvyksta nepasimatęs bent su savo vadovautos tautininkų sąjungos vadovybe, bent su jos pirmininku, nepalikdamas pasileikantiems žodžio.

"Tas vyras" buvo pritrenktas ką tik patirto fakto, kad rusų pulkai jau žygiuoja į Lietuvą, ir kad pats Lietuvos kariuomenės vadovas pagal visas karinio ir diplomatinio mandagumo taisykles sutinka juos Gudagojy. Ir buvo pilnas kartumo, kad ir šią paskutinę Lietuvos nepriklausomybės valandą (pabrėžė, kad dėl to jau nebėra iliuzijų), kaip ir anksčiau kairiurais kritiškais momentais, ne kieno kito, o kaip tik tautininkų vadovybės patariamasis ir padedamasis vaidmuo liko vertintas tik kaip pašaliečių praeivių.

Buvom trys ar keturi tenai aną valandą, kai "tas vyras" suglumusiais posakdais taip išsitarė. Mintyse buvo chaosas.

Idomus pranešimas Londono Kanados lietuviams

Londono lietuvių aukštai vertinamas ir bendrai kitataučių tarpe labai populiarus med. gydytojas -- dr. Ant. Kaveckas praeitą sekmadienį lietuvių parapijos salėje skaitė labai įdomią aktualiais sveikatos reikalais pasakaitą.

Kaip ir kitos mokslo šakos, medicina padarė labai didelę pažangą. Pačių ligų gilus supratimas sumažino ligų skaičių: nepasitaiko difterito, šiltinės, veiki nėra džiovos, blogų venerinių ligų. Tačiau nors ligos sumažėjo, bet sergančių žmonių padaugėjo. Didžiausią mūsų sveikatos prieši: vėžys ir širdies ligos, bet ir jos, jei laiku pradėdama gydyti, nėra nepagydomos.

Gydymasis šiais laikais per daug atseina, o ypač Kanadoje labai brangūs vaistai, brangiausi visame pasaulyje. Tačiau pasikaitininkas pažymėjo, jog neįmanoma vienoje paskaitoje, kad ir prabėgomis, nusakyti visus gydymo būdus, priemonės bei problemas. Jo tikslas šiuo kartu -- pakalbėti, kaip apsisaugoti nuo ligų. Pirmiausia, mums būtina reikia turėti savo šeimos gydytoją. Dažnai reikia tikrinti savo sveikatą ir vengti lietuviško kuklumo ir užsidarymo. Gydytojui reikia viską pasakyti, nesigėdyti. Nebijoti senatvės, o tinkamai užsilaukyti. Visada ir visur išlaikyti gyvenimo pusiausvyrą.

Daug kas iš mūsų šiame krašte nepaprastai skuba ... pratur-

tėti. Padaro nemažą investavimų ir kitų finansinių įsipareigojimų. Pas dažną atsiranda baimė, kad visa tai gali žlugti. Persitępiama mūsų nervai ir atsiranda psichinės ar pusiau psichinės ligos, o tokias ligas jau sunkiau apibūdinti, suprasti ir gydyti. Todėl lietuviams reikia ir lietuvių gydytojų -- psichiatrių.

Jei kieno nervai ekonominio gyvenimo lenktynėse ir išlaiko, tai tada dažnokai nuklenčia lietuvių, ypač mūsų priauganti karta. Tėvams dirbant ir esant nuolat užimtiems, vaikų auklėjimas paprastai atitenka svetimai aplinkai. Dažnokai pasitaiko, kad vaikuose ne tik lietuviška galvosena, supratimas, bet ir gimtoji tėvų kalba būna labai menka. Daug kur, taip sakant, diologas tarp tėvų ir vaikų baigia nutrūkti ar nutrūko, o tatai neteikia vilčių mūsų lietuviškai ateičiai. Būtinai reikia kuo tampa rūpestį ryšius tarp tėvų ir vaikų ir visa tai mes galime padaryti. Žinoma, paskaitininkas nesitūlė visai nesirūpinti ekonomine gyvenimo puse, bet stipriai užacentavo reikalingumą pilnos gyvenimo pusiausvyros ir darnumo visose srityse. "Kai sveikame kūne bus sveika siela, mes sudarysime tikresnį laidą lietuviškai ateičiai", -- baigė dr. Kaveckas.

L. E-tas

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš tragiškų pergyvenimų Sibire jau išėjo lietuviškąja laida. Knygą išleido VILTIES LEIDYKLA.

KAINA 3 DOL. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ —

TAIP PAT MAISTO PRODUKTAI
Licenzijuota lietuvių įmonės, registruota
U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3212-So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608
Telef. CA 5-1864

2439 ir 2608 W. 69 St. Chicago, Ill. 60629
Telef. WA 5-2737

DIDELIS ISPARDAVIMAS medžiagų ir kitų prekių nepaprastai papigintomis kainomis. Angl. kostiumams medžiagos, kurių kaina buvo \$18.00 dabar tik \$14.00. 100% vilnonės kostiumams medžiagos buvo \$14.00, dabar \$10.50. Medžiagos 5 kostiumams tik \$22.50.

NAUJIENA: Suknelėms medžiagos — nylonas kartu su pamašalu.

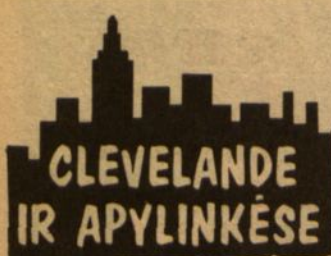
Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

MĖČYS ŠIMKUS,
teislininkas, tiksliai,
gerai ir greitai užpildo įvairius IN-COME TAX pareiškimus. Kreip-tis:

ŠIMKUS REAL ESTATE
4259 South Maplewood Ave
Chicago, Ill.
CL 4-7450
arba
YA 7-2046

ir pamėgsi), kuris paveikslas brangesnis ir kuris ne (atsakymas: kaina ir paveikslas vertė dažnai tik atsitiktinai sujungtos), ar menininkui svarbiau kūrybinis veiksmas ar sukurtas objektas (atsakymas: tai teoretinis išsiskyrimas, yra tai tas pats dalykas) ir t.t. Šeimnininkas dail. Žoromskis buvo pakviestas paaiškinti savo kūrinių estetinius bruožus, ką jis po kiek raginimo sutiko atlikti. Diskusijų vakaras pavirto į dailės parodą, pačiam dailininkui paaiškinant apie užsibrėžtus planus ir jų realizavimo rezultatus. Ir taip penktadienis pavirto į šeštadienį, bet tai jau kita tema.

SAULIUS ŠIMOLIŪNAS

• Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos susirinkimas įvyko kovo 27, Čiurlionio Namuose. Buvo svarstyta draugijos ir sąjungos organizaciniai reikalai, lietuvių kultūriniai reikalai ir kita.

Dr. A. Nasvytis, PLB Centro Valdybos vicepirmininkas, papasakojo savo įspūdžius iš kelionės į III Pietų Amerikos Lietuvių Kongresą Sao Paulo, Brazilijoje.

Dr. J. Maurukas paaiškino ir pademonstravo išradimą — tūrio palyginimo tyrėją, kuris gali būti naudojamas medicinos ir chemijos srityje, sutaupydamas laiką, personalą ir išjungdamas visą eilę stiklų, stiklučių, bonkučių, pipetų.

Susirinkime dalyvavo 40 asmenų, jų tarpe iš Akrono, Solono, Apple Creak, Strasburgo, N. Royalton, Elyrijos. Susirinkimą pravedė Dr. A. Martus ir Dr. D. Degesys. P. p. R. Degesienė ir E. Oželienė visus skaniai pavaišino.

V. L. R.

• L.V.S. Ramovė Clevelando skyriaus valdyba balandžio mėn. 11 d., 12 val. (sekmadienį), Lietuvių salėje šaukia informacinį narių susirinkimą.

Narius prašoma gausiai dalyvauti.

• American Cancer Society, organizacija kovai su vėžio ligomis, skelbia, kad gelbėjimas gyvybių darbai, lygiai kaip nesuskaitomų gyvybių ateityje, yra pagrindinis tikslas pradėtojo vajeaus.

Įvairių programų, paremtų mokslinių tyrimų darbu, pasisekimas priklauso ir nuo visuomenės paramos bei parodyto susidomėjimo.

Jei yra lėšų, tyrimai gali vykti laboratorijose be sutrikimų. O laboratorijose dirba tūkstančiai mokslininkų. Be to, patarnavimai

Čiurlionio ansamblio jubiliejinio koncerto belaukiant

Čiurlionio Ansamblis pradėjęs savo gyvavimo ir kūrybinio darbo 25-rių metų sukaktį ruošiasi jubiliejiniam koncertui, kuris įvyks gegužės 9 d. Koncerto išvakarėse, gegužės 8 d. ruošiamas Čiurlioniečių pagerbimo akademija - vakarienė.

Sukaktimi gyvai domisi mūsų visuomenė, todėl spaudos bendradarbiai šiomis dienomis turėjo pasikalbėjimą su Čiurlionio Ansamblio meno vadovu A. Mikulskiu, valdybos pirmininku Vl. Plečkaičiu ir Komiteto pirmininku F. Eidimtu.

A. Mikulskis, paklaustas kurio rūpesčiai bei darbai slepia Čiurlioniečius, atsakė: Šiokiadienis rūpesčiai laikome repetitijas, kurios vyksta pagal nustatytą tvarką, kuris gali būti naudojamas medicinos ir chemijos srityje, sutaupydamas laiką, personalą ir išjungdamas visą eilę stiklų, stiklučių, bonkučių, pipetų.

Susirinkime dalyvavo 40 asmenų, jų tarpe iš Akrono, Solono, Apple Creak, Strasburgo, N. Royalton, Elyrijos. Susirinkimą pravedė Dr. A. Martus ir Dr. D. Degesys. P. p. R. Degesienė ir E. Oželienė visus skaniai pavaišino.

V. L. R.

vėžiu sergantiems taip pat privalo būti vykdomi ir tobulinami, nes negalima leisti, kad kasmet 92,000 žmonių mirtų visai be reikalo.

Kovai su vėžio ligomis vėjus vyks visą balandžio mėn. Vajaus šūkis "Aukok daugiau, kad išgytų daugiau".

Savaniai aukų rinkėjai aplankys kiekvieną šeimą, kartu įteikdami ir vertingų brošiūrų, kurių neišmeskite, bet perskaitykite ir įsivertinkite, tuo suteikiant sau ir šeimai galimybes suprasti ir apsisaugoti nuo vėžio ligų pavojų.

-WOMEN-

Don't Take
Chances On
UTERINE CANCER
See Your Doctor
FOR A
PAP TEST

- OR -
CALL
Cuyahoga Unit
AMERICAN CANCER SOCIETY
241-1177

vavimo, kūrybinio darbo ir pastangų ne eilines sukaktuves. Tai jau nemažas laiko tarpas, kuris leidžia kiek stabtelėti ir apsidairyti, kas per tą laiką padaryta ir kas darytina. Tam rengiamos akademijos bei paminėjimai namie, Clevelande, tokios akademijos ir minėjimai numatomi kitose vietose, kurias ansamblis yra užsimojęs aplankyti.

A. Mikulskis pastebėjo, kad jubiliejinis koncertas būsiąs tradicinio pobūdžio, be patinystaigmenų, betgi turį naujų turėsias. Pirmoji koncerto dalis skiriamą mūsų kompozitorių kūriniais: M.K. Čiurlionio "Sanctus", Č. Sasnausko "Užmigo žemė", J. Žilevičiaus "Laisvės", S. Šimkaus ir kitų kūrybai. Pusę programos sudarys tradicinis Čiurlioniečių dainynas, išpildomas mišras, vyrų ir moterų chorų, su kanklių orkestru. Programos naująją sudarys ketvirtoji dalis, kurią išpildys ansamblis drauge su buvusiais Čiurlioniečiais, kurių esama nemažai Clevelande, taip pat tikimasi sulaukti ir iš kitų vietų. Kaip numatoma, paskutinę programos dalį išpildys virš 200 asmenų jungtinis choras.

"O kaip su solistais ir šokių grupe?"

"Solistai, kurie buvo ansamblio neatskiriami taktininkai per 25-rius metus, dalyvaus ir šiame koncerte. Be nuolatinių taktininkų, -- Juzės Krištolaitytės, Daugėlienės ir Aldonos Stempukienės, šiame koncerte dalyvaus ir Vilniaus laikų pirmoji solistė Juzė Augaitytė. Tariamasi ir su kitais solistais, tildintis, kad jų vienas ar kitas atvyks į mūsų koncertą ir dainuos savo kadaise ansamblio koncertuose dainuotas dainas. Šokių grupės šiame koncerte nebus, nes jos ansamblis jau eilę metų nebūti. O kviešti šiai programai kitą šokių grupę būtų netikslu.

Baigdamas savo pranešimą A. Mikulskis pastebėjo, kad Čiurlionio Ansamblio jubiliejinio koncertą yra pakviesta visa eilė kitų vietų Čiurlioniečių mišrių liškių ansamblių bei muzikinių sambūrių meno vadovai.

"Čiurlionio Ansamblio valdybos jubiliejinį metų pagrindiniu rūpesčiu yra sukaktuvyno koncerto ruošia" -- pareiškė pirmininkas Vladas Plečkaitis, įsijungdamas į bičiulišką pokalbį. "Mums, Čiurlioniečių šeimai džiugu, kad koncerto ruošos darbą įsijungė ČMA Sidabrino Jubilėjaus Komitetas. Komitetas mus atpalaidavo nuo kito rūpesčio, būtent, Čiurlioniečių akademinės vakarienos ruošos, tą rūpestį perindamas savo žinion. Ruošiant jubiliejinį koncertą surasta ir salė -- Clevelando Muzikos Instituto koncertinė auditorija. Nereikia nė aiškinti, kad ši salė puikia akustika yra viena geriausių šios paskirties salių visame Clevelande."

V. Plečkaitis pastebėjo, jog kiti Čiurlionio Ansamblio valdybos rūpesčiai, tai piniginiai reikalai. Čiurlioniečius slepia nemaža namo skolos našta: iki šiol ansamblis jau yra išmokėjęs Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomajai Tarybai apie \$15,000, dar liko skolos apie \$19,000. Tai nemaža suma, kurią metų metais mažiname. Namo išlaikymo ir gražinamos skolos metinė suma sudaro apie \$ 4,000. Skolos dengiamos iš koncertų, banketų, balių ir kt. šaltinių. Tolimesnės koncertinės iškilos susijusios su didelėmis išlaidomis, pavyzdžiui, ansamblio išvykos į New Yorką tik kelionė kainuoja apie \$1,500. O tai jau sudaro veikią koncertinį honorarą. Panašiai būna ir su kitų, kad ir artimesnių vietovių kelionių išlaidomis. Daug kas norėtų kviešti ansamblių koncertams, bet prisibijo didelių išlaidų.

"Ansamblio valdyba, tvarkydama savus piniginius reikalus, be koncertinių pajamų, ieško ir kitokių šaltinių" -- pastebėjo V. Plečkaitis. -- O tokie šaltiniai šaltiniai yra ansamblio dainuotų plokštelių pardavimas. Savo metu ansamblis buvo išleidęs 14 dainų plokštelių rinkinį "Mes padainuosim". Ta laida jau išsemta ir užsakyta papildoma 500 plokštelių laida. Neseniai įdainavome ir išleidome naują ilgo grojimo plokštelių su 14 dainų rinkiniu. Mūsų

ansamblio platinimą yra perėmęs J. Karvelis Chicagoje. Kalbant apie piniginius reikalus, šia proga noriu priminti, kad savo laikui mus rėmė eilė mecenatų. Čiurlioniečiai, reikšdami jiems savo padėką ir pagarbą, drauge reiškia ir pageidavimą, kad į jų garbingųjų mecenatų gretas įsijungtų naujų -- baigė savo pranešimą Čiurlionio Ansamblio valdybos pirmininkas Vladas Plečkaitis.

Sidabrino Jubilėjaus Komiteto pirmininkas F. Eidimtas pranešė, kad komitetas, sudarytas iš Clevelande veikiančių įvairių mūsų draugijų atstovų, yra nuširdžiai įsijungęs į Čiurlioniečių jubiliejinį metų vyksmą. Komitetas, susitaręs su ČA vadovybe, yra sudaręs Jubiliejinį Garbės Komitetą; Čiurlionio Ansamblio Monografijos Komisiją, vadovaujamą Kazio S. Karplaus; Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrinių reprodukcijų parodos komisiją, vadovaujamą daiktininko Antano J. Vaikšnoros; spaudos ir informacijos komisiją, vadovaujamą Vytauto A. Braziulio ir kitas. Šiuo metu Komitetas baigia ruošti koncerto ir akademinės vakarienos kvietimus, kurie šiomis dienomis bus pradėti platinti. Komitetas yra užsąkęs Šv. Jurgio bažnyčioje pamaldas už bolševikų ir nacių nukankintus ir mirusius Čiurlioniečius, kurias atnaušaus kun. Feliksas Gureckas, ČA garbės narys.

"ČA Sidabrino Jubilėjaus Komitetas, sutartinai veikdamas, artėja prie didžiųjų Čiurlioniečių sukaktuvinių metų įvykių, jubiliejinio koncerto ir akademinės vakarienos, kuri skiriama šauniųjų Čiurlioniečių pagerbimui. Komitetas kviečia Clevelando kultūringąją visuomenę šiuose rengimuose gausiai dalyvauti ir savo dalyvavimu pagerbti Čiurlionio Ansamblių už kilnią ir garbingą Tėvynei Lietuvai bei Lietuviams dvidešimtis penkerių metų kultūrinę tarnybą! -- baigė savo pranešimą F. Eidimtas.

Pokalbio dalyviai buvo painformuoti, jog ČA jubiliejinį koncertą bei minėjamą ruošia ir Chicago lietuviai. Panašūs koncertas -- minėjimas numatomas rugsens metu ir Kanadoje. Malonu pastebėti, kad Čiurlionio Ansamblis yra pakviestas ir sutiko dalyvauti Lietuvių Koplyčios atidarymo iškilmingose pamaldose Washingtono. Tai bus Čiurlioniečių trečiasis kultūrinis žygis į JAV sostinę.

Vytautas A. Braziulis

LSK ŽAIBAS — AAU ČEMPIONAS

Clevelando LSK Žaibas moterų tinklinio komanda penktą kartą iš eilės laimėjo metinį Lake Erie AAU tinklinio turnyrą.

Pradiniame rate LSK Žaibas lengvai laimėjo visas rungtynes ir tuo užsiėmė kartu su kitomis trimis komandomis -- Cleveland East Side Turners, Cleveland Latvian A. C. ir Pittsburgh. Tada LSK Žaibas nugalėjo Cleveland East Side Turners 2:0 (15:7, 15:7) ir Pittsburgho komanda laimėjo prieš Clevelando latves 2:0 (15:9, 15:13). Trečią vietą netikėtai padarė Cleveland East Side Turners nugalėję latves 2:1 (10:15, 15:7, 15:12). Baigminėse rungtynėse LSK Žaibas nugalėjo Pittsburghą 2:0 (15:7, 15:11).

Per visą turnyrą LSK Žaibas buvo žymiai pranašesnis už visas kitas komandas ir niekada nebuvo pavojuje pralošti bent vieną setą. Tik baigminių rungtynių antrame sete Pittsburgho komanda, atsilikus 5:14, savo gera gynība ir kovingumu atsivijo iki 11:14 ir sukėlė šiek tiek nerimo LSK Žaibo žaidėjų ir sekėjų tarpe. Tačiau Pittsburghas neišlaikė spaudimo ir vienas stiprus servas užbaigė žaidimą.

Šiuo metu LSK Žaibo komanda sudaro Aušra Barzdukaitė, Irena Besperaitytė (dėl susižeidimo šiame turnyre nedalyvavo). Regina Besperaitytė, Dalia Čiurlionytė, Kristina Gelažytė,

Mary Hoetzlein, Dalia Juraitytė ir Vilija Mockutė. Praeitą savaitgalį LSK Žaibo tinklininkės išvyko į New Yorką, kur žaidė prieš geriausius rytų pakraščio amerikonių tinklinio komandas, o ši savaitgalį dalyvaus lietuvių Vidurio Vakarų Apygardos Firmen y b e s e Chicagoje. (rkb)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 24 D. Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklos metinis balius.

BALANDŽIO 25 D. Margučių ridinėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽES 2 D. Motinos dienos minėjimas. Rengia Vysk. M. Valančiaus lit. mokykla.

GEGUŽES 8 D. Čiurlionio Ansamblio 25 metų jubilėjaus proga, pagerbimo akademinis banketas Šv. Jurgio parap. salėje. Rengia Č.A. Sidabrino Jubilėjaus Komitetas.

GEGUŽES 9 D. Čiurlionio Ansamblio 25 metų Jubilėjaus sukaktuvinis koncertas, Clevelando Muzikos Instituto salėje. Rengia Č.A. sidabrino Jubilėjaus Komitetas

GEGUŽES 15 D. Lietuvių salaziečių gimnazijai paremti vakaras.

GEGUŽES 30 D. Katalikų Moterų S-gos 35 metų sukakties proga banketas Naujosios Parapijos salėje.

GEGUŽES 22 D. Clevelando vyrų okto koncertas - balius Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia LSK Žaibas.

GEGUŽES 29, 30, 31 D.D. A.S.S. Filisterių Skautų S-gos suvažiavimas ir studijų dienos su programa Čiurlionio Ansamblio namuose.

BIRŽELIO 5 D. Dainavos stovykla remti parengimas.

BIRŽELIO 6 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 20 D. Vysk. Valančiaus lit. mokyklos gegužinė.

BIRŽELIO 27 D. Kariui paremti gegužinė Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia L.V.S. Ramovė.

LIEPOS 4 D. SLA 14 Kuopos vasaros pobūvis kuopos nariams ir svečiams Čiurlionio Ansamblio sodelyje.

SPALIO 16 D. Čiurlionio Ansamblio balius.

SPALIO 17 D. Pietūs. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokyklos tėvų k-tas.

SPALIO 23 D. Šv. Kazimiero liet. mokyklos parengimas.

SPALIO 24 Kristaus Karaliaus minėjimas Naujosios Parapijos salėje.

SPALIO 31 D. tradicinė vakarienė Naujosios Parapijos salėje.

LAPKRIČIO 6 D. Vakaras jaunimui. Rengia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

LAPKRIČIO 27 D. Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimas Šv. Jurgio parapijos salėje. Rengia L.V.S. Ramovė.

GRUODŽIO 26 D. Kalėdų Egutė. Ruošia Vysk. M. Valančiaus mokykla.

GRUODŽIO 31 D. Tradicinis Lietuvių Bendruomenės Naujųjų Metų sutikimas, Šv. Jurgio parap. salėje.

PARDUODAMAS NAMAS

Geras vienos šeimos mūrinis namas

COLONIAL HTS. Moderni vonia ir virtuvė, poilsio kambarys, gražus sklypas ir garažas. Savininkas išsikelia iš Clevelando. Kaina tik \$17,500.

Dėl smulkesnės informacijos skambinti

Š I R V A I T I S
WM. T. BYRNE
Real Estate

1535 Hayden Ave.
MU 1-6100 — įstaiga,
KE 1-4080 — namai.

(38-40)

• Prieš atnaujindami savo draudimus, palyginkite kainas telefonuodami V. Giedraičiui 944-6835 ar Z. Obeleniui 531-2211.

BOSTON

• Prudencija Bičkienė ir Stasė Daugėlienė koncertuos Bostone š. m. gegužės 2 d., 4 val. Lietuvių Amerikos Piliėčių Draugijos salėje, III aukšte. Koncerto pelnas numatomas jaunimo stovyklų statybai Putnam. Conn. (Sk.)

LIETUVIŠKŲ KRYŽIŲ PARODA

Bostono vyskupijos katalikų centro vitrinos lange, 49 Franklin St., Bostone (prie Fillines ir Raymond krautvių), bus Lietuviškų kryžių paroda. Paroda prasidės Vėrybų sekmadienį, balandžio 18 d. ir tęsis dvi savaites.

Parodą organizuoja Lietuvių B-nės Bostono apylinkė. Parodoje bus prof. Igno Končiaus, Inž. Eugenijaus Manomaičio ir kitų darbai. Bus išstatytas ir Lietuvos žemėlapis. Langą dekoruoja dail. Julius Špokevičius, o užrašus dail. Vytautas Dilba. Darbui talkininkauja skautai.

PRAEJO MADŲ PARODA

Pabaltijo moterų klubas surengė madų parodą, kuri įvyko kovo 21 dieną So. Bostone.

Atidaromam žodyje Elena Vasyltūnienė kalbėjo apie kūrybą. Moteris yra kūrėja ne tik visuomenėje, bet ir savo židiny, savo namuose. Ir kam ji kuria ir puošiasi? Sau pačiai, kad patiktų vyrui, o gal tik pasigrožėjimui rūbų? Kiekvienas žitrovas gali padaryti sprendimą pats. Modeliuotojų pranešimą -- atliktoja buvo Laima Jasaitienė. Ji pristatė kiekvieną modeliuotoją, einančią rampa, paaiškino jos dėvimą rūbą, ir kieno yra pagamintas. Modeliuotojos dėvėjo savo pačių, savo mamų ir kitų pasitrus rūbus. Pačios mažiausios modeliuotojos ėjo įsidubusios savo motutės, mamytės ar sesutės rankos.

Modeliavo: Daiva ir Ramunė Kleinautės, Asta Danosaitė, Daiva Izbickaitė, Danutė Paliulytė, Giedrė Karosaitė, O. Ulevičienė, Daiva Mučinskaitė, Giedrė Galinytė, Silvija Kriščiukaitytė, Irena Manomaitienė, Šežaitė (pati mažiausia), Milda Dačytė, Laima Paliulytė, Danutė Baltienė su dukra, Jura Galinytė, Aldona Malėnaitė, Irena Galinienė, Teresė Paliulytė.

Kai kam gali atrodyti, kad ši paroda tai bereikalingas laiko gaišinimas. Taip nėra. Viena, čia parodomas moters menas pasipuošti, o antra, iš šio parodos surinkti pinigai eina ligonių ir senelių šelpimui už Amerikos ribų.

SMUKO KONCERTAS

Mūsų iškilusis smuiklininkas ir nepavargstantis lietuviškos muzikos puoselėtojas Izidorius Vasylūnas rengia smuko koncertą Jordan Hall, Bostone, balandžio 30 d., penktadienį.

MOTINOS MINĖJIMAS

Pabaltijo moterų klubas rengia Motinos dienos minėjimą gegužės 9 d.

CHICAGO

LAIŠKŲ LIETUVIAMS ŠVENTĖ

Susirgus baletininkui J. Puodžinui, "Laiškų Lietuviams" 15 metų sukakties parengimas Chicagoje su jo ir V. Karosaitės baletu programa nukeliamas iš balandžio 10 d. į birželio 5 d. Straipsnio konkursui "Tėvai ir bręstantis jaunimas" yra atsiųsta 14 suaugusiųjų ir 4 jaunuolių rašiniai. Jury komisija, susidedanti iš pirm. J. Ignatonio, sekr. D. Lukienės, kun. V. Patlabos, V. Tumasonienės ir J. Kavallito, netrukus nuspręs, kam skiriamos premijos. Laimėtojų pavardės, nebelaikant šventės nukelto parengimo, bus paskelbtos spaudoje ir radijo bangomis.

DIRVOJE YRA
DIDELIS PASI-
RINKIMAS
IDOMIŲ KNYGŲ

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
HOME and
REMODELING
LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinaamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue
EN 1-1763
936 East 185th St.
KE 1-7770

